

مهارت قاطعیت و مصرف اکستاسی در بین نوجوانان

*دکتر نعیمه سیدفاطمی^۱، فاطمه خوشنوی فومنی^۲، نسرین بهبهانی^۳، فاطمه حسینی^۴

^۱دانشیار گروه پرستاری، ^۲کارشناس ارشد پرستاری، ^۳مربی گروه مدیریت و آموزش، ^۴مربی گروه آمار

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران

خلاصه

مقدمه: پژوهش‌ها نشان می‌دهند مهارت قاطعیت در گرایش به سوء مصرف مواد موثر است. پژوهش حاضر با هدف تعیین مهارت قاطعیت و عملکرد نوجوانان در مورد اکستاسی انجام شد.

روش کار: در مطالعه مقطعی حاضر، ۸۰۰ نوجوان ۱۸-۱۶ ساله ساکن مناطق غرب تهران مراجعه کننده به مکان‌های عمومی به روش مستمر شرکت کردند. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسش‌نامه‌های بررسی قاطعیت راتوس و بررسی عملکرد نوجوانان در مورد اکستاسی بود. تجزیه و تحلیل اطلاعات با نرم افزار SPSS و به کمک آمار توصیفی و آزمون‌های آماری تی و مجذور خی انجام شد.

یافته‌ها: امتیاز اکثر نوجوانان در مهارت قاطعیت، مساوی یا کمتر از میانگین ($20/75 \pm 13/05$) بود. ۷/۶ درصد از نوجوانان حداقل یک بار اکستاسی مصرف کرده بودند. بین عملکرد دو جنس اختلاف معنی داری مشاهده شد ($P \leq 0/0001$). از بین نوجوانان مصرف کننده ۷۱/۸٪ به طور غیرمداوم مصرف داشتند و ۸۰٪ مصرف کنندگان در هر وعده ۲-۱ قرص استفاده می‌کردند. درصد مصرف کنندگان پسر (۱۱/۲٪) به طور معنادار بیش از دختران (۲/۹٪) بود ($P \leq 0/0001$). یافته‌ها بین مهارت قاطعیت و عملکرد مصرف اکستاسی ارتباط معناداری را نشان نداد. **نتیجه گیری:** گرچه این تحقیق بین مهارت قاطعیت و عملکرد مصرف اکستاسی ارتباط معنی داری را مشخص نمود اما با توجه به آسیب پذیر بودن نوجوانان مطالعات وسیع تر ضرورت دارد.

واژه‌های کلیدی: اکستاسی، مهارت قاطعیت، نوجوان

مقدمه

داری رفتارهای پرخطرگرا^۳ باشند. افراد منفعل، به دیگران اجازه می‌دهند تا به حقوق شان تجاوز نمایند و همواره نگرانند که مورد پذیرش واقع شده و توسط دیگران دوست داشته شوند و افراد تهاجمی نیز هر چند حقوق خود را حفظ می‌کنند، اما حقوق دیگران را ضایع می‌نمایند (۲). کسب و ارتقاء مهارت قاطعیت برای نوجوانان اهمیتی حیاتی دارد. خود محوری، استقلال، نیاز به کسب جواز ورود به گروه همسالان و تسکین استرس‌های دوران رشد از ویژگی‌های این دوره‌ی سنی است که آنان را در مقابل عوامل تهدید کننده‌ی سلامت، آسیب پذیرتر می‌سازد (۳). مهارت جرات ورزی به نوجوان احساس خود کارآمدی^۴ داده که در روابط متقابل او با دیگران و ایجاد اعتماد و عزت نفس در وی تاثیر مثبت خواهد داشت.

قاطعیت (جرات ورزی)^۱ به معنی دفاع از حقوق خود و بیان افکار و احساسات به شیوه مستقیم، صادقانه و مناسب است. افراد قاطع برای خود و دیگران احترام قائلند، منفعل نیستند و اجازه نمی‌دهند دیگران از آن‌ها سوء استفاده نمایند. از طرف دیگر به خواسته‌ها و نیازهای دیگران احترام می‌گذارند و به شیوه‌ای مدبرانه با آن‌ها ارتباط برقرار می‌نمایند (۱). افرادی که قاطع نیستند، ممکن است منفعل (داری قاطعیت کم)^۲ یا تهاجمی

^۳آدرس مولف مسئول: ایران، تهران، خیابان ولیعصر، خیابان رشید یاسمی، مرکز تحقیقات مراقبت‌های پرستاری دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران
تلفن تماس: ۰۲۱۸۲۴۷۱۱۰۸

Email: nseyedfatemi@yahoo.com

تاریخ وصول: ۸۷/۵/۵ تاریخ تایید: ۸۷/۷/۲۹

³. Aggressive

⁴. Self Efficiency

¹. Assertiveness

². Passive

ارتباطی، قاطعیت و سایر مهارت‌ها موجب شکنندگی و در نتیجه پناه بردن نوجوانان به سوء مصرف مواد می‌شود (۱۶). پژوهش حاضر که بخشی از یک مطالعه وسیع‌تر است، در سال ۱۳۸۵ با هدف تعیین مهارت قاطعیت نوجوانان و تعیین عملکرد آنان در مورد اکستاسی و پاسخ به این سؤال که "آیا بین مهارت قاطعیت با عملکرد نوجوانان در مورد اکستاسی ارتباط وجود دارد" در مناطق غرب تهران انجام شد.

روش کار

پژوهش حاضر یک مطالعه‌ی توصیفی از نوع مقطعی می‌باشد. جامعه‌ی پژوهش را نوجوانان ۱۸-۱۶ ساله ساکن منطقه‌ی غرب شهر تهران در سال ۸۶ تشکیل می‌دادند. حجم نمونه با توجه به آمارهای موجود در مورد مصرف اکستاسی: ۱/۶٪ در سال ۲۰۰۱ و ۵/۱٪ در میان نوجوانان در سال ۲۰۰۴ (۶،۱۷) و در نظر گرفتن میزان اطمینان ۹۵٪، دقت برآورد ۰/۰۲۵، ۸۰۰ نفر محاسبه و از روش نمونه‌گیری مستمر استفاده شد. جهت نمونه‌گیری ابتدا فهرست مناطق غرب تهران از واحد اطلاع‌رسانی جغرافیایی شهرداری کل تهران کسب و سپس فهرستی از برخی مکان‌های عمومی این مناطق تهیه شد. مکان‌های عمومی غرب تهران شامل مناطق ۲، ۵، ۹، ۱۰، ۱۷، ۱۸، ۲۱ و بخش‌هایی از منطقه ۲۲ (مانند پارک‌ها، سینماها، نگارخانه‌ها، فرهنگ‌سراها، کتابخانه‌ها، ورزشگاه‌ها و شهربازی‌ها، خانه‌های فرهنگ یا خانه‌های محله، پاساژها و مراکز خرید، کلوب‌های بازی، کافی‌نت‌ها و گیم‌نت‌ها، باشگاه‌های پرورش اندام و استخرها، کلاس‌های آموزشی و هنری، کافی‌شاپ‌ها، رستوران‌ها و اغذیه‌فروشی‌ها، مغازه‌ها، آرایشگاه‌ها، مساجد، ایستگاه‌های اتوبوس و مترو، کارواش‌ها، تعمیرگاه‌های وسایل نقلیه و پارکینگ‌ها و خیابان‌ها) محیط این پژوهش را تشکیل دادند. پژوهشگر یا پرسشگران به این مکان‌ها مراجعه نموده و نمونه‌گیری را از یکی از مکان‌های عمومی پرجمعیت‌تر یا مشهورتر شروع کرده و در هر چهار جهت جغرافیایی (شمال، جنوب، شرق و غرب) آن قدر ادامه می‌دادند تا سهمیه‌ای که به هر منطقه از نظر تعداد (حدود ۱۰۰ نفر) اختصاص داده شده بود کامل گردد. نوجوانانی که

تریپل و پاینی^۱ (۲۰۰۴) اعتقدند، نقص در مهارت‌ها مشکلات فراوانی را برای نوجوانان به همراه خواهد داشت (۴). مطالعات زیادی نشان داده‌اند که آموزش مهارت‌های زندگی بر پیشگیری و درمان مشکلات بهداشتی مانند سوء مصرف مواد اثرات رضایت‌بخشی داشته‌اند. به عنوان مثال بوتوین^۲ و همکاران (۱۹۸۴) طی مطالعات خود به این نتیجه رسیدند که آموزش مهارت‌های زندگی بر پیشگیری از سوء مصرف مواد نقش داشته است (۵). یکی از موادی که مورد سوء مصرف واقع می‌شود ان متیل ۳ و ۴ متیل دی اکسی متا آمفتامین یا اکستاسی^۳ است. این ماده برای اولین بار در سال ۱۹۱۲ در آلمان جهت درمان چاقی و افسردگی تولید شد. از سال ۱۹۸۰، استفاده تفریحی از آن در مهمانی‌های ریو^۴ شروع شد (۷،۶). درون‌نگری، نزدیکی و احساس صمیمیت به همراه رهایی از اضطراب و افسردگی به طور موقت، تغییر خلق و حالات عاطفی، احساس خوب بودن، مسخ شخصیت، توقف فکر، تفکر پرشتاب، اختلال در تصمیم‌گیری، افزایش برون‌گرایی، تغییر در درک زمان و مکان، توهّمات بینایی، به هم فشردگی فک‌ها، خشکی دهان و اختلال در تعادل، تهوع، هپاتیت، کوما و مرگ از اثرات مصرف اکستاسی هستند (۱۲-۷). مطالعه‌ی پاناگوپولوس و ریساردلیب^۵ (۲۰۰۵) نشان داد استفاده از اکستاسی توسط دانش‌آموزان سال آخر دبیرستان‌های استرالیا، از ۸٪ در سال ۱۹۹۵ به ۱۱٪ در سال ۲۰۰۱ رسیده است (۱۳). در مطالعه بارونی و همکاران (۱۳۸۶) مصرف اکستاسی در بین جوانان ۲۵-۱۵ ساله مراجعه‌کننده به کافی‌شاپ‌های مناطق تهران ۱۸٪ گزارش شده است (۱۴). یکی از نکات کلیدی در بحث سوء مصرف، توجه به مهارت‌هایی است که افراد را در برخورد با این مشکلات توانمند سازد (۱۵). ناآشنایی با روش‌های مقابله‌ای مناسب برای حل مشکلات و تضادها، عزت‌نفس پایین، ناتوانی در بیان احساسات و فقدان مهارت‌های

1. Triplet and Payne

2. Botvin

3. Ecstasy

4. Rave

5. Panagopoulou and Ricciardelli

پژوهش و تبیین هدف مطالعه و محرمانه ماندن اطلاعات، رضایت آنان را جلب می نمودند. پس از پرسش فرم رضایت مندی، نحوه ی پاسخ به پرسش نامه ها ذکر می شد و پس از زمان معینی پرسش نامه ها تحویل گرفته می شد. در نهایت تجزیه و تحلیل اطلاعات با استفاده از نرم افزار SPSS و به کمک آمار توصیفی و آزمون های آماری تی و مجذور کای انجام شد.

نتایج

از ۸۰۰ نوجوان شرکت کننده در پژوهش ۴۳ درصد دختر و ۵۷ درصد پسر بودند. میانگین سنی نوجوانان $(۱۷/۰۱ \pm ۰/۸۸)$ بود. ۳۹/۱ درصد ۱۸ ساله، ۳۸ درصد ۱۶ ساله و ۲۲/۹ درصد ۱۷ ساله و ۷۸/۱ درصد دانش آموز بودند. اکثر نوجوانان (۹۲/۶ درصد) سابقه ی اخراج از مدرسه نداشتند. بیشتر واحدهای مورد پژوهش (۹۳/۵ درصد) با پدر و مادر خود زندگی می کردند و ۸۸/۶ درصد نوجوانان تا زمان انجام پژوهش سیگار نکشیده بودند. یافته ها نشان داد میانگین نمره ی مهارت قاطعیت $۲۰/۷۵ \pm ۱۳/۰۵$ بوده و اکثر نوجوانان (۵۴/۸٪) امتیازی مساوی یا کمتر از آن را کسب کرده اند. میانگین نمره ی مهارت قاطعیت در پسران بالاتر از دختران بود (۱۴/۱۹ در مقابل ۱۲/۶۶). نتایج آزمون تی مستقل، اختلاف معنی داری را بین پسران و دختران در مهارت قاطعیت نشان نداد (جدول شماره ۱ و ۲).

جدول ۱- توزیع فراوانی امتیاز کسب شده از مهارت قاطعیت

نوجوانان ساکن منطقه غرب تهران، سال ۱۳۸۵	
مهارت قاطعیت	تعداد (درصد)
≤ میانگین (۱۳/۰۵)	۴۳۸ (۵۴/۸)
> میانگین (۱۳/۰۵)	۳۶۲ (۴۵/۲)

جدول ۲- میانگین و انحراف معیار مهارت قاطعیت در نوجوانان

ساکن منطقه غرب تهران بر حسب جنس، سال ۱۳۸۵		
جنس	میانگین	انحراف معیار
پسر	۱۴/۱۹	۲۰/۷۶
دختر	۱۲/۶۶	۲۱/۵۴

نتیجه آزمون $P \leq ۳/۱۹\%$ ، $t = ۰/۹۹۷$

معیارهای شرکت در تحقیق و تمایل به همکاری داشتند با امضاء برگه ی رضایت آگاهانه، در پژوهش شرکت داده می شدند. جمع آوری داده ها سه ماه و نیم طول کشید. ابزار گردآوری اطلاعات شامل دو پرسش نامه، بررسی قاطعیت راتوس^۱ و بررسی عملکرد نوجوانان در مورد اکستاسی بود. پرسش نامه ی بررسی قاطعیت راتوس دارای سی سؤال با شش گزینه به شرح زیر بود: کاملاً این طور هستم (۳+ امتیاز)، نسبتاً این طور هستم (۲+ امتیاز)، خیلی کم این طور هستم (۱+ امتیاز)، خیلی کم با خصوصیات من تفاوت دارد (۱- امتیاز)، نسبتاً با خصوصیات من تفاوت دارد (۲- امتیاز) و کاملاً با خصوصیات من تفاوت دارد (۳- امتیاز). با محاسبه ی مجموع امتیازات، میانگین و انحراف معیار نمرات مشخص گردید و آزمون های آماری بر اساس میانگین، انجام شد. راتوس (۱۹۷۳) و فوچ^۲ و همکاران (۱۹۸۲)، کوئیلان^۳ و همکاران (۱۹۷۷) ضریب همبستگی سئوالات ابزار را $I = ۰/۷۸$ به دست آورده اند (۲). چند سؤال در مورد مشخصات دموگرافیک واحدها به ابتدای این پرسش نامه اضافه شد. پرسش نامه ی خود ساخته ی بررسی عملکرد نوجوانان در مورد اکستاسی نیز شامل یک سؤال بود که به بررسی مصرف یا عدم مصرف اکستاسی توسط پاسخ دهنده می پرداخت. در صورتی که واحدهای مورد پژوهش جواب "بله" را انتخاب می نمودند، عملکرد آنان مثبت تلقی می شد.

روایی پرسش نامه ها از طریق اعتبار محتوا توسط ۲۱ نفر از اعضاء هیئت علمی روان پزشکی و روان شناس و مشاورین مدارس تعیین و سپس در کمیته ی پژوهش دانشکده مطرح و تأیید شد. اعتماد علمی ابزار از طریق آلفا ی کرونباخ تعیین شد که برای پرسش نامه ی راتوس $۰/۶۸$ به دست آمد. پس از اخذ معرفی نامه از دانشگاه و ارایه به شهرداری و کسب موافقت این نهاد، پژوهشگر و پرسشگران به مکان های عمومی غرب شهر تهران مراجعه نموده و پس از معرفی خود به واحدهای مورد

1. Rathus
2. Futch
3. Quillan

در مورد اکستاسی ارتباط وجود دارد؟) در جدول شماره (۴) تنظیم شده است. نتیجه ی آزمون تی مستقل ارتباط معنی داری را بین مهارت قاطعیت و عملکرد نوجوانان در مورد اکستاسی نشان نداد.

جدول ۴ - میانگین و انحراف معیار مهارت قاطعیت

نوجوانان ساکن منطقه غرب تهران بر حسب عملکرد در مورد اکستاسی، سال ۱۳۸۵

عملکرد در مورد اکستاسی		مهارت قاطعیت
مصرف	عدم مصرف	
۱۹/۰۱	۱۲/۵۵	میانگین
۲۶/۶۶	۲۰/۱۳	انحراف معیار

نتیجه آزمون $t = -1/849$, $P \leq 0/069$

بحث و نتیجه گیری

یافته های این مقاله در رابطه با هدف اول پژوهش (تعیین مهارت قاطعیت نوجوانان) نشان داد که اکثر نوجوانان امتیازی مساوی یا کمتر از عدد میانگین را کسب کرده اند. این یافته ها با نتایج مطالعات موریرایتی و توماس که سهرابی و حیات روشنائی (۱۳۸۱) به آن اشاره نموده اند، هم خوانی دارد. نتایج مطالعات بارکین، اسمیت و دورانت^۱ (۲۰۰۲) نشان دادند که ۸۰٪ از دانش آموزان کلاس هفتم قادر بودند به خوبی مهارت قاطعیت را در موارد و موقعیت های مختلف به کار بندند که در مقایسه با نتایج این پژوهش به طور قابل ملاحظه ای بیشتر بوده است (۱۸).

علی رغم بالا بودن میانگین نمره ی قاطعیت در پسران نسبت به دختران (۱۴/۱۹ در مقابل ۱۲/۶۶)، نتایج آزمون تی مستقل اختلاف معنی داری را بین پسران و دختران در مهارت قاطعیت نشان نداد. بحرینی (۱۳۷۶) به نتیجه ی پژوهش کیلکوس اشاره کرده است که نشان داد میانگین نمره ی مهارت قاطعیت در افراد مذکر بالاتر از مونث است (۲). در پژوهش دیبایی (۱۳۸۴) نیز همین نتیجه به دست آمد (۱۹) که با یافته های پژوهش حاضر هم خوانی دارد. در مورد تفاوت مهارت قاطعیت بین دو جنس به عامل فرهنگ اشاره شده است

نتایج پژوهش نشان داد، ۶۱ نفر (۷/۶٪) از واحدهای مورد پژوهش، حداقل یک بار در زندگی خود مصرف اکستاسی را تجربه کرده اند. هم چنین یافته ها نشان داد ۱۱/۲٪ پسران و ۲/۹٪ دختران، اکستاسی را حداقل یک بار مصرف نموده اند. نتایج آزمون مجذور کای، بین عملکرد پسران و دختران در مورد اکستاسی، اختلاف معنی داری را نشان داد (جدول شماره ۳) که به طور معنی داری در پسران بیشتر بود ($P \leq 0/0001$).

جدول ۳- توزیع فراوانی عملکرد نوجوانان ساکن منطقه غرب تهران در مورد اکستاسی بر حسب جنس، سال ۱۳۸۵

جنس	عملکرد در مورد اکستاسی		
	عدم مصرف	مصرف	جمع
پسر (تعداد درصد)	۴۰۵ (۸۸/۸)	۵۱ (۱۱/۲)	۴۵۶ (۱۰۰)
دختر (تعداد درصد)	۳۳۴ (۹۷/۱)	۱۰ (۲/۹)	۳۴۴ (۱۰۰)
جمع (تعداد درصد)	۷۳۹ (۹۲/۴)	۶۱ (۷/۶)	۸۰۰ (۱۰۰)

نتیجه آزمون $\chi^2 = 19/073$, $P \leq 0/0001$

یافته های پژوهش در زمینه ی توصیف الگوهای مصرف در نوجوانان مصرف کننده اکستاسی نشان داد سن شروع مصرف اکستاسی اکثر نوجوانان مصرف کننده (۶۰٪) ۱۸ سالگی می باشد. نتایج یافته ها حاکی از آن است که ۸۷/۵٪ از مصرف کنندگان، اکستاسی را در روزهای خاص مصرف کرده اند و روزهای آخر هفته شایع ترین روزهای مصرف اکستاسی در میان مصرف کنندگان آن است. ۵۸٪ از نوجوانان ۵۷/۲٪ اکستاسی را با دوستان نزدیک مصرف می کنند. یافته ها حاکی از آن است که ۷۱/۷٪ آن ها اکستاسی را به صورت غیر مداوم مورد مصرف قرار می دهند و مدت مصرف در اکثر آن ها (۷۶/۹٪) کمتر از یک سال می باشد. یافته های پژوهش حاضر نشان داد "منزل دوستان" با ۴۳/۶۰٪ و "مکان های خاص" با ۳۶/۵۹٪ به ترتیب رایج ترین مکان های تهیه و مصرف اکستاسی هستند. هم چنین یافته های پژوهش نشان داد اکثریت واحدها (۸۰/۷٪) در هر وعده، به تعداد "یک یا دو قرص" مصرف می کنند. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده ها در رابطه با سوال پژوهش (آیا بین مهارت قاطعیت با عملکرد نوجوانان

¹. Barkin , Smith , Durant

جوانان ۲۵-۱۵ ساله مراجعه کننده به کافی شاپ های مناطق تهران ۱۸٪ گزارش شده است که نسبت به نتایج مطالعه ی حاضر بیشتر است. علت این تفاوت ممکن است به دلیل متفاوت بودن سن نمونه های مورد مطالعه و محیط مورد مطالعه باشد (۱۴). طبق پژوهش های انجام شده اکثر مصرف کنندگان اکستاسی در جهان در گروه سنی ۱۸ تا ۲۵ سال و پس از آن در گروه سنی ۱۲ تا ۱۷ سال قرار دارند (۲۱).

آزمون مجذور کای نشان داد بین عملکرد پسران و دختران در مورد اکستاسی اختلاف معنی داری وجود دارد، به طوری که درصد پسران مصرف کننده بیش از دختران است ($P \leq 0/0001$). تانگ، ویست، مائو و هو^۱ (۲۰۰۵) به نقل از تحقیقات زو، وانگ، دو و فی^۲ لیو و همکاران^۳، لو و همکاران^۴ بیان می کنند. پسران یا جنس مذکر بیشتر از دختران یا جنس مونث دست به مصرف اکستاسی می زنند (۲۲). این یافته با نتایج تحقیقات جویوتینا و همکاران (۲۰۰۴)، دی آلمدیا و آرجوسیلوا (۲۰۰۳)، کارسون، وانگ، فالك، سیگال^۵ (۲۰۰۵) هم خوان است (۲۴، ۲۳، ۷) اما با نتیجه تحقیق کانس، اشلی و پنه^۶ (۲۰۰۵) مغایر است. آن ها نشان دادند دختران به دلیل تمایل به کاهش وزن و تناسب اندام، بیش از پسران اکستاسی را مصرف می کنند (۱۱). یافته های پژوهش در زمینه ی توصیف الگوهای مصرف در نوجوانان مصرف کننده ی اکستاسی (دارای عملکرد مثبت) نشان داد که ۱۸ سالگی رایج ترین سن شروع مصرف اکستاسی است که با نتایج تحقیقات کارسون و همکاران (۲۰۰۵) هم خوانی دارد که نشان داد شایع ترین سن شروع مصرف اکستاسی ۱۸/۵ سال است (۲۳).

یافته های پژوهش حاضر نشان داد ۷۱/۸٪ مصرف کنندگان، اکستاسی را به صورت غیر مداوم مورد مصرف قرار می دهند. ولن وایدنر و همکاران (۲۰۰۱) با اشاره به مطالعات پروتکا^۷ و همکاران، سولوویچ و همکاران^۸، دیویسن و پاروت^۹ و پاروت و

که زنان در فرهنگ های سنتی احساس می کنند بروز رفتارهای قاطعانه برای آن ها مشکل است. زیرا از کودکی با این طرز تفکر تربیت و بزرگ می شوند که همواره باید آرام، مودب و فرمانبردار باشند (۲). دیبایی (۱۳۸۴) جنسیت را از در عوامل عمده در شکل گیری قاطعیت، دانسته و عنوان می کند حالی که جنس مذکر به عنوان جنگجو، رقابت طلب، غیر وابسته، واقع بین، کارآمد، مطمئن، منضبط و توانمند شناخته می شود، از جنس مونث انتظار می رود تا غیر فعال، وابسته، حساس، ضعیف و دارای احساساتی بی ثبات باشد. البته برخی دیگر از پژوهشگران عنوان می کنند شواهد روشنی دال بر وجود تفاوت در قاطعیت میان دو جنس وجود ندارد (۱۹).

یافته های پژوهش در رابطه با هدف ویژه دوم پژوهش تعیین عملکرد نوجوانان در مورد اکستاسی بیانگر آن بود که ۷/۶ درصد از واحدهای مورد پژوهش گزارش کردند که مصرف اکستاسی را حداقل برای یک بار در زندگی خود تجربه کرده اند. آیتکلار و همکاران (۲۰۰۳) به نقل از اوزر بیان کرده اند. ۲/۵۶٪ از دانش آموزان دبیرستان های استامبول ترکیه حداقل یک بار در زندگی خود مصرف اکستاسی را تجربه کرده اند که در مقایسه با یافته های این پژوهش کمتر است (۲۰). علی رغم تشابهات فرهنگی این دو کشور شاید یکی از دلایل این تفاوت نحوه و میزان دسترسی به اکستاسی و میزان آگاهی نوجوانان در ایران و ترکیه باشد. اسپیدلور (۲۰۰۲) در مطالعه ی خود میزان مصرف اکستاسی را در سال های ۱۹۸۶ و ۱۹۹۰ در آمریکا به ترتیب ۱۶ و ۲۴ درصد گزارش کرده است. جاکوبسن و همکاران (۲۰۰۴) نیز در پژوهش خود نشان دادند ۴/۳ درصد از دانش آموزان کلاس هشتم، ۶/۶ درصد از کلاس دهمی ها و ۱۰/۵ درصد از دانش آموزان سال آخر دبیرستان، حداقل یک بار اکستاسی را مصرف نموده اند و مطالعه بارکین و همکاران (۲۰۰۲) نشان داد که ۱۹/۱ درصد نوجوانان سابقه ی مصرف اکستاسی داشته اند که در مقایسه با یافته های این پژوهش بیشتر است (۶، ۱۷، ۱۸) که ممکن است این امر به دلیل تفاوت فرهنگی و تربیتی در محیط های پژوهش مربوط به آن ها باشد. در مطالعه ی بارونی و همکاران (۱۳۸۶) نیز مصرف اکستاسی در بین

1. Tang, Wiste, Mao, Hou

2. Xue, Wang, Du, Fei

3. Liu et al

4. Lou et al

5. Carlson, Wang, Falk, Siegal

6. Cance, Ashley, Penne

7. Peroutka et al

8. Solowij et al

9. Davison & Parrott

"مکان های خاص" استفاده و عنوان شده که اکستاسی اکثرا در "مکان های خاص" مانند مهمانی ها و کلوپ ها مورد مصرف واقع می شود (۲۸). اکثریت واحدها (۸۰٪) در هر وعده، "یک یا دو قرص" مصرف می نمایند. یافته های پژوهش حاضر به نتایج به دست آمده از تحقیق کارسون و همکاران (۲۰۰۵) نزدیک است. آنان دریافتند که مصرف کنندگان اکستاسی در اوهایو به طور متوسط در هر وعده ۱/۶ قرص استفاده می نمایند (۲۳).

در پاسخ به سؤال پژوهش (آیا بین مهارت قاطعیت با عملکرد نوجوانان در مورد اکستاسی ارتباط وجود دارد؟) نتیجه ی آزمون تی مستقل ارتباط معنی داری را بین مهارت قاطعیت و عملکرد نوجوانان در مورد اکستاسی نشان نداد، هر چند که میانگین نمره مهارت قاطعیت در نوجوانان مصرف کننده بالاتر از سایرین است. سهرابی (۱۳۸۱) به نقل از بولتون بیان می کند افراد قاطع از خطر کردن لذت می برند، زیرا خطر کردن برای آنان خلاقیت و صمیمیت را به دنبال خواهد داشت. از سویی بنا به اظهارات مصرف کنندگان اکستاسی، سوء مصرف این ماده موجب بروز خلاقیت و صمیمیت می شود (۲۹).

یافته های پژوهش نشان داد امتیاز اکثر نوجوانان در مهارت قاطعیت مساوی یا پایین تر از میانگین کل می باشد. هم چنین درصد پسران مصرف کننده اکستاسی بیش از دختران است. لذا پیشنهاد می شود کلاس های آموزش مهارت های زندگی برای والدین و دانش آموزان مقاطع مختلف تحصیلی با تاکید بیشتر در پسران، به طرق مختلف مانند تدریس به صورت گروهی، ایفای نقش و ارابه ی پمفلت برگزار گردد. با عنایت به این که نتایج نشان داد حدود ۸ درصد از نوجوانان حداقل یک بار اکستاسی را تجربه کرده اند اجرای برنامه های تبلیغاتی و آموزشی جذاب و گسترده در زمینه ی پیشگیری از سوء مصرف مواد مطابق با نیازهای روز در سراسر کشور به ویژه در شهرهای بزرگ ضرورت دارد. با توجه به این که پژوهش حاضر محدود به نوجوانان ساکن منطقه غرب تهران بوده و به روش نمونه گیری مستمر انجام شده است، پیشنهاد می شود به منظور دستیابی به آمار واقعی مصرف کنندگان

لسکی بیان نموده اند که اکستاسی به صورت تفریحی و غیرمداوم مصرف می شود که با نتایج پژوهش حاضر هم خوانی دارد (۲۵). یافته های پژوهش حاضر نشان داد تنها ۲۵٪ از واحدها اکستاسی را در روزهای خاص مصرف کرده و آخر هفته ها شایع ترین روزهای مصرف اکستاسی در میان مصرف کنندگان آن است (۶۰٪). آنان دریافتند ۸۲/۷٪ از واحدها، در آخر هفته ها اکستاسی مصرف می کنند (۷). در پژوهش حاضر، اکثر واحدها (۵۷/۲٪) عنوان کرده اند که "دوستان نزدیک" محبوب ترین افراد برای همراهی در مصرف هستند. دی آلمدیا و آرجوسیلوا (۲۰۰۳) نیز در تحقیقات خود دریافتند نوجوانان و جوانان بیشتر همراه با دوستان نزدیک خود دست به مصرف اکستاسی می زنند که با نتایج پژوهش حاضر هم خوانی دارد (۷).

در مورد دلیل استفاده ی گروهی اکستاسی گفته می شود که چون مصرف انفرادی این دارو در تنهایی خطر آفرین است و از سوی دیگر، احساس سرخوشی دسته جمعی برای هر کدام از مصرف کنندگان حکم تایید و حمایت را دارد، لذا فرد متقاعد می گردد که کار درستی انجام داده است (۲۶). یافته های پژوهش حاضر نشان داد "منزل دوستان" (۴۳/۶۰٪) و "مکان های خاص" (۳۶/۵۹٪) به ترتیب رایج ترین مکان های تهیه و مصرف اکستاسی هستند که با نتایج پژوهش دی آلمدیا و آرجوسیلوا (۲۰۰۳) هم خوانی دارد. آنان در تحقیق خود دریافتند ۷۳/۵٪ از مصرف کنندگان، اکستاسی را از منزل دوستان خود تهیه می کنند (۷). در مورد مکان های مصرف اکستاسی نیز پژوهش اسپیدلور (۲۰۰۲)، لیبی سلر، پالویک، گراب ویسر و رابل^۱ (۲۰۰۵) و بارونی (۱۳۸۶) نشان داد، رایج ترین مکان مصرف اکستاسی "مهمانی های خاص" است که می تواند نتیجه پژوهش حاضر را نیز در بر گیرد (۶، ۱۴، ۲۷). اما در تحقیقات پاری، میرز، موروجل، فلیشر، باهانا، دان سون و پلادمان^۲ (۲۰۰۴) صراحتا از کلمه ی

1. Libiseller, Palvic, Grubwieser and Rabl

2. Parry, Myers, Morojele, Flisher, Bahana, Donson and Pluddemann

اکستاسی، پژوهشی با تغییر روش نمونه گیری در سایر مناطق شهر تهران نیز انجام شود.

دانشگاه علوم پزشکی ایران کد (۳۲۵/پ) می باشد. از همکاری های ارزنده معاونت پژوهشی دانشگاه و واحد اطلاع رسانی جغرافیایی و مسئولین فرهنگی شهرداری تهران تقدیر و تشکر به عمل می آید. شایان ذکر است که این تحقیق با منافع شخصی نویسندگان ارتباطی نداشته است.

تشکر و قدردانی

این مطالعه مربوط به طرح پژوهشی مصوب معاونت پژوهشی

References

1. Klinke CH. [Life skills, coping with anxiety, depression, loneliness, shyness, failure]. Mohamadkhani Sh. (translator). 1st ed. Tehran: Sepand Honar; 2005: 2, 261. (Persian)
2. Bahreini M. [Effect of assertiveness teaching on nursing students' self-esteem and assertiveness in Boshehr]. MS. Dissertation. Tehran: Tehran University of Medical Sciences, College of rehabilitation and wellbeing sciences, 1998: 21, 66, 91-2, 118. (Persian)
3. Wong DL, Hockenbery MJ, Wilson M, Winkestein M, Kline N. Nursing care of infants and children. 7th ed. Philadelphia: Mosby; 2003: 831-84.
4. Triplett R, Payne B. Problem solving as reinforcement in adolescent drug use: Implication for theory and policy. J Crim Justice 2004; 32(6): 617-30.
5. Botvin GJ, Barker K, Renik NL, Filazzola AD, Botvin EM. A cognitive-behavioral approach to substance abuse prevention. Psychol Addict Behav 1984, 9: 137-47.
6. Schydlower M. Substance abuse: A guide for health professionals, dedicated to the health of all children. 1st ed. USA: American academy of pediatrics; 2002: 235.
7. De Almedia SP, Araujo Silva MT. Ecstasy (MDMA): Effects and pattern of use. Reported by users in Saopaulo. Rev Brass Psychiatr 2003; 125(1): 11-7.
8. Libiseller K, Palvic M, Grubwieser D, Rabl W. Ecstasy-deadly risk even outside rave parties. Forens Sci Int 2005; 153: 227-30.
9. Alimohamadzadeh Kh. [Ecstasy]. 1st ed. Tehran: Ferdowsi; 2005: 26, 11. (Persian)
10. Sheikhona M, Amini M. [Adolescents, Ecstasy, attitude and attitude change, prevention approach. Abstract book of the first seminar: New approach to prevention and treatment of addiction by public reinforcement]. 1st ed. Tehran: Rehabilitation University; 2006: 93-9. (Persian)
11. Cance JD, Ashley OS, Penne MA. Unhealthy weight control behaviors and MDMA (Ecstasy) use among adolescent females. J Adolesc Health 2005; 37: 409.
12. Vollenweider FX, Geyer M, Greer G. [Acute psychological and neurophysiological effects of MDMA in humans]. The Heffter review of psychedelic research 2001; 2: 53-63. (German)
13. Panagopoulou I, Ricciardelli LA. Harm reduction and decision making among recreational ecstasy users. Int J Drug Policy 2005; 16: 54-64.
14. Barooni Sh, Mehrdad R, Akbari Eh. [Ecstasy using among youth between 15-25 years in Tehran coffee-shop, 5th region]. Journal of Tehran University of Medical Sciences 2008; 65(11): 49-54. (Persian)
15. Eilder Abadi E. [Textbook of community health nursing]. 2nd ed. Tehran: Community-based; 2006: 40-1. (Persian)
16. Bagheri M, Bahrami E. [Role of life-skill teaching on knowledge and attitude toward drug abuse and self-esteem among high school students]. Drug abuse research-based 2002; 1(3): 149-72. (Persian)
17. Jacobsen LK, Mencil WE, Pugh KR, Skudlarski P, Krystal JH. Preliminary evidence of hippocampal dysfunction in adolescent MDMA (Ecstasy) users: Possible relationship to neurotoxic effects. Original investigation. Psychopharmacology 2004; 173: 383-90.
18. Barkin SL, Smith KS, Durant RH. Social skills and attitudes associated with substance use behaviors among young adolescents. J Adolesc Health 2002; 13(6): 448-54.

19. Dibaie M. [The impact of assertiveness teaching on the job-burn out of nurses in Razi psychiatric teaching center]. MS. Dissertation. Tehran: Tehran University of Medical Sciences, College of rehabilitation and wellbeing sciences, 2006: 40, 130. (Persian)
20. Aytaclar S, Erkiran M, Kiris CL, Tarter R. Substance abuse and associated psychosocial risk factors among Turkish male adolescents. *Addict Behav* 2003; 28(8): 1419-29.
21. Tang YL, Wiste A, Mao PX, Hou YZ. Attitudes, knowledge and perceptions of Chinese doctors toward drug abuse. *Journal of substance abuse treatment* 2005; 99: 215-20.
22. Carlson RG, Wang J, Falk RS, Siegal HA. Drug use practices among MDMA/ Ecstasy users in Ohio: A latent class analysis. *Drug and alcohol dependence* 2005; 79:167-79.
24. Ljubotina D, Galic J, Jukic V. Prevalence and risk factors of substance use among urban adolescents: Questionnaire study. *Croatian Med J* 2004; 45(1): 88-98.
25. Vollenweider FX, Geyer M, Greer G. [Acute psychological and neurophysiological effects of MDMA in humans]. *The Heffter review of psychedelic research* 2001; 2: 53-63. (German)
26. Yazdandoost Z, Naseri S, Gholizadeh S, Hadavand N, Taghadosi I. [Male students' opinion toward effective factors on Ecstasy tendency]. *Guilan nursing journal* 2005; 14(2): 57-63. (Persian)
27. Libiseller K, Palvic M, Grubwieser D, Rabl W. Ecstasy-deadly risk even outside rave parties. *Forens Sci Int* 2005; 153: 227-30.
28. Parry CD, Myers B, Morojele NK, Flisher AJ, Bahana A, Donson H, et al. Trends in adolescent alcohol and other drug use: Finding from three sentinel sites in south Africa (1997-2001). *Journal of adolescence* 2004; 27: 429-40.
29. Bolton R. [Psychology of human relationship (People skills)]. Sohrabi M, Hayatrohanaie A. (translators). 1st ed. Tehran: Roshd; 2003: 175. (Persian)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی